

364 Lib. IV. P. II. Persecutiones, & Marty.

Sacerdotes sapientia & sanctitate valuit, ut publicis concertationibus, adstante Rege, de Deo habitus, ita falsorum Deorum opinionem diluit, ut Ægyptii postea sua dogmata confutarent, vanissimaque fuisse, nihilque prorsus veritatis habuisset publicè docerent. Ut tradunt nonnulli cum Josepho lib. I. Antiqui. c. 16. & Eusebio Cœfari. lib. 9. c. 4. qui pro hac existimatione alios referunt antiquiores Historicos. Rursus in reditu Abrahæ in Chananiudem, novum collegium videtur erexit, quod *convallis Mambre*, appellatur Mambre: ubi plures ad veri Dei cognitionem traduxit, ex quibus illi sunt, quos Scriptura vocat *expeditos vernaculae*. *stros trecentos decem & octo*. Gen. 14. 14. Hebraicè pro, vernaculae, est *chananiam*, id est, *tyrones discipulos* sub magistri disciplina operam dantes: unde vocem Hebræam sic aliqui effurerunt: *Et elegit initios suos, alii tyrones suos; alii, incipientes suos, quos edocebat Domini sue*. LXX. Interpretes, proprios suos. Quos expeditos jure Vulgatus verit, id est, *scholasticos* (quod Græcum nomen, Latinè *vacantes sonat*) ut pote qui immunes ac liberi ab aliis domus Abrahæ ministeriū domi semper erant litteris pietatique vacantes. Atque hos solos ex copioso discipulorum numero elegisse dicitur, quia eos parantiori libertinorique animo ad illud inopinatum bellum, se non solum ut praecoptorem, sed ut Dominum etiam ac sedulum paedagogum secuturos fore noverat Abrahamus. Huc etiam spectat quod Gene. 21.

Gene. 14. 33. dicitur de Abrahamo; *Plantavit nemus in Bersabee, & invocavit ibi nomen Domini Dei æterni*. Quod in Thargo Hierosolymitanum, five Chaldeo, ita exponitur: *Abraham hortum plantavit plenum optimis fructibus: & peregrinos suscipiens hospitio, gratis omnia illis suppeditabat, nihil aliud exigens pro pretio, nisi ut conditorem rectoremque cali, & terra agnoscerent, & colerent cuius nempe donum esset quidquid comedissent, & bibissent*. Sic veram religionem edos, & ad melioris viæ institutum conversos, dimittebat. Non praetermittam viri Hebraicæ linguae peritissimi translationem illam: *Plantavit plantationem ibi crucifixi Jehovah. Quia Deus voluerit in eo luco, & nemore arboreo sibi deligere, in eaque notissimum Crucis Dominicæ monumentum relinqueret: cuius mysterii luce aliqua jam tunc erat Abrahamus imbutus*. Hæc prænotare volui quia non obvia, & quia martyris Abrahæ ostendunt doctrinam, pietatem, religionem.

De Isaaci martyrio.

1258 VEnio ad Isaacum Abrahæ filium, magni parentis progeniem magnam, obedientem usque ad mortem, mortem autem per manum Patris, ac variis ærumnis exercitum tempore peregrinationis sua. Etenim, cum Dominus prædixisset semen Abrahæ afflictum iri quadringentis annis, quod Actuum c. 7. a D. Stephano repetitur idque de semine ejus per Isaac intelligatur; ab anno mundi 2144. qui fuit sextus Isaac (ut probat ibi recte noster Salianus) ad extum de Ægypto numerantur quadringenti anni: unde annus ille Isaac sextus, primus

Nemus ab Abraham plantatum.

Chaldei.

Crus Christi prælucet in nomine illo.

Isaac venatus ab Ismaele.

est afflictionis prædictæ, quando Ismael Abraham filius cum Agare ancilla ejus matre ejectus domo fuit, quia persequebatur Isaacum, ut loquitur Apostolus ad Gal. 4. Ad Gal. 29. *Ir, qui secundum carnem natus fuerat, per 4. 29.*

Sequebatur eum, qui secundum spiritum. Hanc persecutionem appellat Moyses Genef. 21. Gen. 21.

9. lusum: Cumque vidisset Sara filium Agar Ægyptiæ ludentem cum Isaac filio suo. Nam vox Hebræa significat Insultantem, & contumeliose tractantem, seu vexantem. Talis fuit ludus famulorum Abner, & Joab, qui in mutuam multorum cædem evasit 2. Reg.

2. 14. & illud dicuntur Machabæi lib. 2. c. 7. v. 7. & 10. dum torquentur, & vexantur. Hebrei super Genesim putant, illudentem esse idola ludo facientem. Quod aegre ferens Isaacus, durè vexabatur ab Ismaele.

1259 Rursus cum annum jam egisset vigesimum quintum, ductus a Patre fuit ad sacrificium imperante Deo, cui obedientiam exhibuerunt usque ad mortem. Hanc non hominem, sed Dei ipsius persecutionem quandam (si ita loqui fas est) appellaverim: tentavit Deus Abraham Gene. 22. 1. licet enim Diabolus & Tyranni persequantur & tentent ad peccatum & subversionem; Deus autem, qui intentator malorum est, persequi & tentare dicitur Abrahamum, & Isaacum, ut ostendat quanta virtus, quanta constantia in Athletis suis lateat, eosque coronet. Pf. 22. 9. Misericordia tua subsequetur me. Hebraicè, persequetur me. Et Job. 13. 25. Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam; & stipulam siccac persequeris? Dicitur ergo Isaac filius unicus & spes stirpis, à Patre in locum holocausto destinatum, oneratus lignis, Patre ignem, & gladium portante: cum repente cælesti voce dextram cohibere, & filio parcere jubetur, prædicante Deo, sat magnus captum esse de Patriarchæ fide, & obedientia experimentum. Quæ omnia miris SS. Patrum encomiis commendata ubique habes: à quibus abstineo.

An Isaacus proprie Martyr dicendum. S. Zenon.

1260 Illud hic unum expendere lubet; an Isaac sit inter Martyres veteris Ecclesiæ numerandus. Certè jure merito Martyr appellatur ab inclito Martyre Zenone Vero. Ser.

2. de Abraham: Deposcenti Deo Innocens Martyr offertur, immaculata hostia. Ait ubi tormenta? Ubi mors? Ubi cruoris effusio? Nonne indemnis, salvusque reservatur?

Planè conatus pro facto fuit. Ut quis gloriosa Martyris appellatione condecoretur,

sat est ut applicent ei externæ cause mortem naturaliter illatæ, licet divinitus impediatur, nec mors sequatur, tunc enim per hominem non stetit, quominus sanguinem, & vitam in Dei causa profunderet; ut patet in tribus pueris apud Babylonios, Daniele, & Joanne Evangelista, & multis aliis. Accipe aurea ex auro ore verba Orat.

de S. Eustachio: Sæpe numero dixi vobis, S. Chrys.

Martyrem facere non mortem tantum, sed

animi quoque propositum. Non enim eveni solo, sed etiam voluntate, martyrii corona computatur. Ita Deus etiam declaravit. Etenim Abraham non gladium cruentavit, non

altare rubefecit, non Isaac jugulavit: sed tam

sacrificium suscepit. Non pepercisti enim

inquit, filio tuo dilecto propter me. Atqui vi-

vum eum recepit, & in columem reduxit; quo-

modo igitur non pepercit? Quod non ex fa-

*Deus perse-
quitur, &
tentat ad
bonum.*

Veteris Ecclesiæ. Cap. IV.

365

Etorum exitu, sed ex animi sententia, inquit, de ejusmodi sacrificiis soleam judicare. Non macavit manus, at voluntas macavit: non gladium pueri jugulo immergit, non cervicem incidit, sed est sacrificium etiam sine sanguine. Eadem per pulchritudinem repetit in Pf. 95. sub finem, & optimè in calce homiliae, quod nemo laeditur nisi a seipso. Porro jam arripuerat gladium Abrahamus, jam extenderat manus gladio armatam, jam vibrabat in cervicem, ut capite truncaret; vel si mavis, cum gladius in jugulum victimarum soleret immerti, jam penè emergebatur gladius (per collum pueri immisit gladium, ait hic Chrysost. iuxta textus Graeci vim) ut sua manu immolaret. Conatus ergo hic, naturalis videatur mortis causa; cur non pro facto habebitur, cum supernaturaliter inhibitus sit? Egregie Chrysost. Homil. 47. in Genesim: Quia videbat justum jam accinctum, & paratum ad immolationem, idcirco vocat eum de celo, & dicit: Abraham Abraham. Bene hoc geminatione usus est, ut superetur impetus iusti, & quasi per vocem detinatur justi dextera jam tendens ad pueri cædem.

1261 Sed illico erumpit objectio: quomodo Isaacus *Martyr*, si defuit ad hoc martyrium persecutor, qui mortem inferre conaretur in fidei odium, vel ob exercitum operis ex se boni: quod de Deo sacrificium illud imperante, aut de Abrahamo mortem filio inferente dici nequit? Nonne Deus propterea illud sacrificium imperavit, & Abrahamum tentavit, ut amici sui admirabiles virtutes manifestaret? Nonne Abrahamus ea de causa totus ad celarem executionem avolavit, ut Deo obtemperaret?

religiosus carnifex idcirco appellatur a S. Zenone Serm. 3. de ejus laudibus; oblatio dicitur pium parricidium. Fatoe, si ad martyrium presæ dictum requiratur ejusmodi persecutor, Isaacum non fuisse Martyrem, vocis hujus severitate illa retenta. Verum id non omnino requiri probari poterat ex Sanctorum quorundam factis, qui ob interventionem Dei impulsum, atque Deo ipso auctore, licet sibi vim attulerunt, in ignes, & aquas subito infilientes, antequam persecutoris manus accederet, ut Christianæ constantiae specimen ederent: nec propterea martyrii decore caruere presæ dicti. Cur igitur Isaacus non est propriæ Martyr vocitandus, quia non alios à Deo, & Patre habuit sui martyrii autores?

De impio Esau persecutore, & Sanctissimo Jacobo divexato.

1262 Cum Isaac quadragesimum complevit aetatis suæ annum, Rebeccam accepit uxorem, quæ concepit & peperit geminos illos duorum populorum Principes, Esau, & Jacob, qui studiis planè diversis tota vita, moribusque discreparunt; nam Esau improbus, Jacob probus, sanctissimusque. Adhuc in utero matris erant, & Esau persequebatur Jacobum: Collidebantur in utero ejus parvuli. Gen. 25. 22. Symmachus legit: Collidebantur: Aquila, confrigebantur. Quæ geminorum pugna cum matre esset molesta validè, consulit Dominum, qui respondit duas gentes, seu capita

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

duorum populorum in utero habere, quæ erant hostili animo inter se futuræ; videlicet Esau, qui Idumæorum caput extitit; & Jacob, qui Judæorum Princeps fuit. Hinc jam nova, & irreconcilabilis discordia, Esau contra Jacob; & Idumæorum contra Judæos. Novæ, inquam, persecutions impiorum hominum cruentissimorum contra Ecclesiæ. Erat enim Esau natura atque ingenio ferox, rufus, rusticus, hispidus, profanus, irreligious, vir duplex animo, & fraudibus opportunus, qui jus primogenitorum parvi pendit, atque adeo rem spiritualem contemptit pro vili esca Genes. 25.

32. Ubi Thargum Hierosolymitanum explicat: *Abiit & contempnit Esau primogenitam, & flocci pendit partem futuri seculi, negavitque resurrectionem mortuorum*. Tharg. Jacob verò natura mitis ac placidus, suorum parentum voluntati morem gerens, animo semper magis excolendo, quam corpore exercendo occupatus; homo simplex, sine dolo, & fuso; qui habitaſſe dicitur in tabernaculis, id est, scholas frequentasse, in quibus sapientiam addiscerat, & Dei timorem vel à Melchisedecho Sacerdote, vel Hebreo Propheta. Cumque Jacobus divino consilio præripuisset benedictionem fratri Esau, hic statuit Jacobo necem inferre, cum primum pater Isaacus mortuus esset Genes. 27. 41. Ut vero fratris odium, & imminentem mortem devitaret Jacobus, abiit parentum iussu in Mesopotamiam. Fugam appellat hanc dimissionem Sacra Scriptura, Oſe. 12. 12. Sap. 10. 10. Gene. 35. 1.

1263 Confectare, queſo, fugientem Patriarcham; expende quanta sit dura mala perpeſus, & expertus libens. Pergebat *Quanta passus Jacob* ergo ſolus, & rerum inops, ut fugitivo conveniebat. Deficiente die, labore oppreſſus sub diu quiescit, capite ſubiecto lapide vice pulvini. Videlit in omnibus decantatissimam illam scalam mysteriis plenam, Angelos ascendentēs, & descendētes, atque ē ſummis scaliis Deum ipsum: quæ omnia ad Christum crucifixum, & nostrorum Martyrum paſſiones inſtrā referemus. Pervenit in Mesopotamiam, excipitur domo à Labano avunculo ſuo; duas ejus filias Liam, & Rachel, quatuordecim annorum ſervitute in uxores comparavit. Quo tempore adverſa multa ſubiit, ut ipſe ostendit Genes. Gen. 31. 31. Factus Jacob duodecim liberorum parens, & expletis viginti apud Labanum annis, in Chananeam redit cum reliqua familia. Hinc nova in Jacobum perfecit: persequitur illum Labanū manu valida Genes. 31. 32. Perfecitus est enim diebus septem, & comprehendit eum in monte Galaad. Statuerat (ut vult Abulensis) eum ſpoliare bonis omnibus, ac omnino gladio percutere: quod fecisset, niſi ante prohibitum à Deo tuifſet. Genes. 31. 24. Et quid mirum si Laban Idolorum cultui erat addictus, ut multi putant, & ſatis videunt evinci ex illis verbis Genes. 31. 30. *Furatus es Deos meos*, id est, idola mea, quæ furata est Rachel, ut patrem ab idolatria liberaret, v. 32. & in contemptum idolorum, ea mensbris laborans infedit. v. 34. Quod arguit S. Ambros. lib. 2. de Jacob cap. 5. ex S. Ambroſi arguit S. Ambros. lib. 2. de Jacob cap. 5. ex S. Ambroſi errorreque gentilium, que simulacra eorum plena

Hh 3 plena

366 Lib. IV. P. II. Persecutiones, & Marty.

plena esse immundicie declaravit. Nemo credit paternæ pietatis lœsam esse reverentiam, quod stante patre sedet, quoniam scriptum est: qui plus diligit patrem, aut matrem quam me, non est me dignus. Ubi causa agebatur religionis, fides debuit habere fidem iudicii, & quasi rea stare perfidia. Didicerat Rachel idolorum contemptum à Jacobo, ut scribit Josephus lib. 1. cap. 18. Persequitur ergo Jacobum Labanum ob idolorum furenum; illum utique gladio perculsisset, & necavisset, nisi illum animi furens impetum Deus potenti manu cohibusset. Jacobum idcirco Martyrem quodam modo appellarem in veræ religionis causa divexatum. Nec mysterio caret comprehensum Jacobum dici ab idololatria Labano in monte Galaad, id est, acervo testimonii, seu martyrii. Labanus ipse eum vocavit tumulum testis; Gracè, Martyris: & Jacobus acervum testimonii, vel martyrii, Genes. 31. 47. Quod sapienter transfert Rupertus lib. 7. in Genes. cap. 47. ad Christum Martyrum Principem & ad reliquos Martyres.

1264 Esau certior factus de fratribus reditu in patriam, venit ei obviam cum quadrigentis viris armatis, ut Josephus inquit: & quidem (ut nonnulli volunt, & satis innuit Moyles) ad sumendam de eo ultionem. Jacobus vero fratribus metu perculsus multa mituit, & ad preces Deo perquam servidas fundendas configuit. Luctauit cum Angelo, invalidit ad illum, triumphator evasit, excepta in fæmore plaga, & accepta benedictione Genes. 32. 25. Quod ad Martyres nostros spectare contendo supra lib. 3. par. 3. cap. 10. fuit enim Jacobus in ea lucta, martyr typus, & quodam modo Martyr non absque vulnere. Tandem ingressus Chanaan reliquum vitæ exigit inter plurimos labores & persecutions ab Esau, & hujus posteritate excitatas contra familiam Jacobeam, seu veri Dei Ecclesiam. Atque in Aegyptum cum suis proficiscitur, & ibi moritur. Rationis trutina manda pro Jacobi laboribus, ærumnis, & vexationibus, Sapientiae verba cap. 10. 10. Et lege Ambrosium lib. 2. de Jacob cap. 1.

De Josephi Patriarchæ martyrio.

1265 Joseph filium Jacobi, & Rachelis, flos pudoris, honestatis, parentum deliciae, glorie & salutis totius populi sui destinatus, vir quidem eximius virtutibus efflorescens; qui inter diras persecutions, inter faciles impiorum ritus, veram semper & integrum retinuit pietatem in Deum. Vexus imprimis est à pessimis fratribus ex invidia eximii in eum amoris paterni, propter somnia de manipulis, sole, luna, & stellis divinitus ei immissa: ac præsertim quia eos accusavit apud Patrem de crimine pessimo; & quia ejus mores contrarii erant eorum moribus. Deliberant de ejus cæde, quam et si Ruben diffunderet; nudaverunt eum tunica talari, & polverita. Gene. 37. 23. Ubi Chrysostomus. Homi. 61. Quasi bestie quedam ubi agnum conspicie fuerint, affilium. Lyranus, & Del Rio volunt duplii veste exustum fuisse; interiori una, quam vocant talarem, & exteriori altera, lictus variata. Sic nudum prorsus, ac fune ligatum demittunt in profundam cisternam ve-

Mons Galad accer-
vus martyrii.

Insi C
eo anti
res fue
ri Ma
& Ch
ni.

Duo
rum
Chri
comit
tuum

Nu.

Rup.

Lucta Jacob
cum Angelo.

Joseph di-
vexus à fra-
tribus.

S. Chryso.

terem, in qua (ut putat R. Salomon, & probabile judicant Perierius, & Salianus) erant serpentes, & scorpiones. Nonnulli putant, Josephum fuisse in lacu tres dies, & tres noctes incubatum. Si haec ita habent, quis neget divina manu per miraculum fuisse servatum ab scorpiónibus, & serpentibus? Cumque in odium pietatis ea vitæ discrimina generosè subierit, quis eum Martyrem non appellat? Venditur Josephus à fratribus, Madianitis mercatoribus in Aegyptum iter facientibus, ubi à Putiphare preposito cubiculariorum Regis Pharaonis emptus est, interim à fratribus tunica polymita sanguine hædi tincta mittitur ad patrem, Gene. 37. quam cùm vidisset Jacobus lacrimat, cruentamque exclamat: Tunica filii mei est, fera pessima comedit eum, bestia devoravit Joseph. Ubi delicate Rupertus lib. 8. cap. 25. & 26. Igitur quemadmodum puer Iaac ad immolandum duxit, colligatus, & aræ impositus, non tamen etiam gladio percussus; sic & ille à fratribus suis ad occidendum impeditus, in cisternam projectus, ac venditus est, non tamen etiam occisus, recte dicitur PASSUS, & in passione sua filio Dei assimilatus,

1266 Apud Aegyptios dura multa perpeccus est bonus adolescens. Mittitur in carcere falsa suæ dominæ delatione, quæ ad stuprum solicitaverat Josephum, addens mortis minas. Sed heræ libidine elusâ, triumphator evasit cum eximia continentia laude. Quem triumphum tanti facit Chrysostomus Homi. 62. ut eum miraculo Babylonice fornacis anteferat. Sic ille: Non erat tam admirabile, ut mihi videatur, fornace in Babylonis versari tres pueros, & illæsos permanere, & nihil ab igne pati; ut admirabile hoc, quod admirabilis ille juvenis in retinetur vestimentis à scelerata illa, & lasciva, nec ramen illi cedat, sed & vestibus relicis in manibus illius resiliat, &c. Fidei, & innocentiae pœnas luit triennali carcere. Salianus ad Ann. 2316. nu. 9. refert ex libro testamenti Patriarcharum, non solùm in carcere conjectum fuisse Josephum, sed verberibus etiam cæsum & subsannatum. Ex Ps. 140. 18. constat, in vincula conjectum, pedes compedibus, & corpus ferreis catenis constrictum: humiliatur in compedibus pedes ejus, ferrum penetrans animam ejus, donec veniret verbum ejus.

1267 Parco innumeris SS. Patrum elogis in hunc sanctissimum adolescentem per pulchritudinem editis. Illud tamen unum non pretermittam, quod Martyrem faciat propter castitatis custodiæ, & dira illa, quæ diuturno carcere in pietatis causa, atque in Deum fide, perpeccus est incredibili fortitudine, & inestimabili patientia. Illum ergo (ait S. Ambro. lib. de Josephi Patriarchæ c. S. Amb. 5.) beatiorem dixerim, cum in carcere mittetur, quia subibat pro castitate MARTIUM. Bonum enim munus pudicitia, sed minoris meriti, cum periculum abest: ubi vero etiam salutis periculo defenditur, ibi plenius coronatur. Et S. Bernar. in sententiis in hac S. Bern. planè est sententia: Martyrium sine sanguine, castitas in juventute, qua usus est Joseph in Aegypto. Si plura desideras ex Patribus pro martyrio castitatis, adi nostrum Theophilum Raynaudum in libello suo æstro de martyrio per pessim, parte 1. cap. 4. Vide etiam

Gene. 37.

Ruper.

Josephus.

Fuit imma-
nissima per-
secutio.

Exod. 1. 13.

Deute. 4.
20.

Exod. 1. 11.

Veteris Ecclesiæ Cap. V.

etiam suprà dicta lib. 3. p. 3. cap. 3. numero 1000. ubi de Martyrum castitate.

C A P. V.

De Aegyptiaca persecutione adversus Dei Ecclesiam, & in ea Martyrum numero.

1268 M

Ortuo Josepho, & Jacobæ sole majora in dies incrementa capiente, novus Aegyptiorum Rex Pharaon (Amenoptem vocant, sive Amenophim) dirissimam, cruentissimamque persecutio nem concitat in Dei populum; paulatim illum occidere instituit, & Ecclesiam illam omnino perdere consilio tyrannico. Præter alias hujus horridæ persecutiois causas (quas videlicet apud nosstros Perierium in Exodum, & Salianum to. 1. Annalium ad ann. mundi 2451.) illa mihi arridet pro nostro instituto; quod Aegyptii multos colabant Deos, Hebrei unum dumtaxat verum agnoscebant, & adorabant, ceteros execabant omnes: Aegyptii adorabant animalia, Judæi meritò deridebant, & abominabantur; Aegyptii nefas, atque impium ducebant bovem aut ovem aut capram interimerem, Hebrei hæc vulgo maſtabant sacrificandi, & vescendi causa, ut Perierius notavit. Accipe Josephi verba in priori lib. contra Apionem: Plures odii, atque incidæ causas habuerunt Aegyptii. Verum maxime diverſtas sacrorum multis inter eos fecit iniurias, tanto præstantiore nostra pietate, quam solemnitates illorum, quantum Dei natura animalibus ratione carentibus antecellit. Ecce quomodo ex religionis dissimilitudine emersit ea immanissima persecutio adversus Dei Ecclesiam. Ubi obserua, subiisse Hebreos diram illam vexationem peccatore infraicto in vere fidei caula; non enim quantumvis divexati, & excarnificati polluerunt se idololatriæ scelere, quoad usque ab Aegypto egressi sunt, ut eruditè evincit noster Mendoza to. 1. in lib. 1. Reg. Annotatione 3. proæmiali Sec. 9.

1269 Quibus fuerint divexati, & excarnificati modis pro causa (ut opinor) vere religionis, recensere operæ pretium est. Imprimis fuisse illam persecutio durissimam, immanissimam, ac planè tyrannicam, sat bene ostendit sacra Scriptura Exod. 1. 13. Oderant filios Israel Aegyptii, & affligebant illudentes eis, atque ad amaritudinem perducabant vitam eorum, operibus duris luti, & lateris, omniq[ue] famulatu, quo in terra operibus premebanur, &c. Vide c. 5. 10. & Deuter. 4. 20. ubi Moyses; Vos autem tulit Dominus, & eduxit de fornace ferrea Aegypti: id est, de servitute durissima, vos vehementer afflente, & adurente quasi fornace. Deinde singulatim eos tributorum magnitudine aridos atque exsangues reddiderunt. Hoc enim illa verba probant Exo. 1. 11. Preposuit eis magistros operum, ut affligerent eos oneribus. Ubi magistros operum vocat publicanos & tributorum exactores, ut ex Hebreo multi explicant. Præterea cum duris atterrarent laboribus, mercede fraudabantur, ut scribit Tertull. lib. 4. contra Marcio. c. 24. Philo in 1. lib. de vita Mosis, Epiphani in Ancorato. Privantur etiam libertate, ut

ostendunt Philo relatus, & Clemens Alexan. lib. 1. Stroma. Rursus extruendis multis magnisque operibus Latomos agebant; adigebanturque ad infinitam laterum multitudinem conficiendam: unde ad fornaces laterarias, atque calcarias terri, aridi, feminudi, dies noctesque versabantur. Deut. 4. 20. 3. Regnum 8. 51. Jeremiæ 10. 4. Putant etiam nonnulli ex Hebreis (ut notant Lyranus, Abulensis, Lorinus, & Salianus) coactos fuisse Judæos ex urbibus evertere fæces, & sterco, & copinis imposta, suis deferre humeris, de quo Ps. 80. Divertit ab Ps. 80. 7. oneribus dorsum ejus, manus ejus copino fieri videntur.

1270 Adde quoque magnitudini laboris immanissimas plagas, quibus afficiebantur, ut claret ex c. 5. v. 14. Exodi. Flagel-Exod. 5. 14. latique sunt qui præeraunt operibus filiorum Israël, ab exactoribus Pharaonis: & v. 16. en famuli tui flagellis cedimus. Alii vertunt, vapulanti, ceduntur, percutiuntur. Unde Tertull. lib. 2. contra Marcionem c. 20. Scapulas suas scribæ eorum (nempe Hebreorum) apud subfessilia sua ostenderent flagellorum conumeliosa atrociter laceratas. Adde etiam, pleroque ferreis catenis oneratos, alligatosque fuisse, ut patet ex Leviticæ 26. 13. Ego Domminus Deus vester, qui confregi catenas certicium vestrum, ut incederetis erexit. Eusebius Caesariensis Episcopus lib. 9. de præparati. Evang. c. 4. scribit, jussisse regem, ut alia ab Aegyptiis ueste Judæi uterentur, Euse. ut facilius cogniti, ab omnibus tanquam impii Cesa. punirentur. His adiunge probra, contumelias, irffiones, ceteraque animorum vexationes, quas Hebrei patiebantur ab Aegyptiis, qui eos appellabant impios, contemptores Deorum; & ut scribit Philo lib. 1. de Phi. Jude; vita Mosis, piacularies, conturbatores, onera terræ, & hujusmodi alia. Planè tam crudeliter, tamque multipliciter sœviebant Tyranni Aegyptii in Israelitas, ut innumeris sub tantum innumeris lœvitia animam exhalaverint: quomodo Iudei moros observat Philo lib. 1. de vita Mosis Itaque alii tui in post alios tanquam pestilentia emoriebantur. Aegyptio Sic legendum est ex Graeco textu: non enim ob religio-pestilentia mortuos afferit, sed tam crebros, nem. ut in pestilentia: uti notat noster Salianus. Subtextit Philo: Quos infepultos proiciebant extra terminos, nec pulvrem finentes corporibus initere, &c. Tanta erat Praefectorum crudelitas, & inhumanitas, quam ibidem describit Philo: Erant enim inter praefectos Phi. Jude; quidam efferati rabie, nihil differentes à venenatis, carnivorusque bestiis, humana specie bellæ, sub qua mores ferinos celabant, ferro adamanteque duriores. Quid si hujus cruenticissimæ, immanissimæque persecutiois diuturnitatem expendas? Perduravit centum propemodum annis, ut fert communior scriptorum mens. Quantu, quæso, in tam diuturna, omniumque tetrorema persecutio, de medio sublari in vere religionis odium ab Aegyptiis? Numerari non possunt: immenses fuisse putandum est, omnes martyrio coronatos, aut ferè omnes. Mitto pueros omnes, quos Pharaon carnifex Herode crudelior necari jussit, aut in profluentem abiici: irritum enim fuit Regis imperium, divina providentia feralem ejus conatum fallente.

1271 Nec pigeat hic Rupertum audire lib. 3. H h 4 de